

TA'LIM MUASSASALARI RAHBARLARIDA IJTIMOY-PEDAGOGIK KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI

*Yusupova Feruza Murtazonovna Qo'qon universiteti
Ta'lim muassasalarining boshqaruvi yo'nalishi magistranti*

Annotatsiya: Ta'lim muassasalari rahbarlari o'quv jarayonini shakllantirish va o'quvchilarning rivojlanishiga ko'mak berishda hal qiluvchi ro'l o'ynaydi. Ta'lim muassasalariga samarali rahbarlik qilish uchun ta'lim muassasalari rahbarlari kuchli ijtimoiy-pedagogik kompetensiyalarga ega bo'lishlari zarur. Bu kompetensiyalar ijtimoiy dinamikani tushunish, inklyuziv amaliyotni targ'ib qilish va samarali pedagogik strategiyalarni amalga oshirish bilan bog'liq bir qator ko'nikma va bilimlarni o'z ichiga oladi. Ushbu maqolada biz ta'lim muassasalari rahbarlarida ijtimoiy-pedagogik kompetensiyalarni shakllantirish strategiyalarini o'rganamiz.

Kalit so'zlar: Ijtimoiy-pedagogik kompetensiya, Ijtimoiy-pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari, Uzluksiz kasbiy rivojlanish, Mentorlik va murabbiylik, Hamkorlikdagi ta'lim hamjamiyatlari, Reflektiv amaliyot, Jamoatchilikni jalb qilish

Abstract: Heads of educational institutions play a decisive role in shaping the educational process and supporting the development of students. In order to effectively lead educational institutions, it is necessary for the heads of educational institutions to have strong socio-pedagogical competencies. These competencies include a range of skills and knowledge related to understanding social dynamics, promoting inclusive practice, and implementing effective pedagogical strategies. In this article, we study the strategies of formation of socio-pedagogical competences in the heads of educational institutions.

Keywords: Socio-pedagogical competence, Strategies for developing socio-pedagogical competences, Continuous professional development, Mentoring and coaching, Collaborative learning communities, Reflective practice, Public engagement

Аннотация: Руководители образовательных учреждений играют решающую роль в формировании образовательного процесса и поддержке развития обучающихся. Для эффективного руководства образовательными учреждениями руководителям образовательных учреждений необходимо обладать сильными социально-педагогическими компетенциями. Эти компетенции включают в себя ряд навыков и знаний, связанных с пониманием социальной динамики, продвижением инклюзивной практики и реализацией эффективных педагогических стратегий. В данной статье мы изучаем стратегии формирования социально-педагогических компетенций у руководителей образовательных учреждений.

Ключевые слова: социально-педагогическая компетентность, стратегии развития социально-педагогических компетенций, непрерывное профессиональное развитие, наставничество и коучинг, сообщества совместного обучения, рефлексивная практика, вовлечение общественности.

Kompetensiyaviy yondashuvga asoslangan o'qitishning asosiy mohiyati kasbga yo'naltiruvchi fanlardan tashkil qilingan ta'lim-tarbiya jarayonida o'quvchilar tomonidan egallangan bilim, ko'nikma va malakalarni o'z shaxsiy hayoti davomida, shuningdek, kelgusi kasbiy va ijtimoiy faoliyatlarida qo'llay olish kompetensiyalarini shakllantirishga yo'naltirish sanaladi. O'quvchilar kelgusi hayoti davomida shaxsiy, ijtimoiy, iqtisodiy va

kasbiy munosabatlarga kirishishi, jamiyatda o‘z o‘rnini egallashi, mazkur jarayonda duch keladigan muammolarning echimini hal etishi, eng muhimi o‘z sohasi, kasbi bo‘yicha raqobatbardosh bo‘lishi uchun zaruriy tayanch kompetensiyalarga ega bo‘lishi lozim.[1]

O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasida - uzluksiz ta’lim tizimi mazmunini sifat jihatidan yangilash, o‘qitish metodikasini takomillashtirish, asosiy fanlarni chuqur o‘rganishga e’tiborni qaratish, davlat ta’lim standartlarida ko‘zda tutilgan kompetensiyalarga asoslangan pedagogik faoliyatni baholash mezonlarini ishlab chiqish kabi vazifalar belgilangan.[2]

Ijtimoiy-pedagogik kompetensiyalarning ahamiyati: Ijtimoiy-pedagogik kompetensiyalar ta’lim muassasasi rahbarlari uchun ijobiy maktab madaniyatini yaratish, ta’lim muassasasi xodimlari va o‘quvchilarni qo‘llab-quvvatlash va akademik yuksaklikka erishishlari uchun zarurdir. Ushbu vakolatlar rahbarlarga manfaatdor tomonlar bilan samarali muloqot qilish, hamkorlik aloqalarini o‘rnatish va butun maktab jamoasi uchun foydali qarorlar qabul qilish imkonini beradi. Ijtimoiy-pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirish orqali ta’lim muassasalari rahbarlari empatiya, madaniy kompetensiya va o‘quvchilar muvaffaqiyatiga yordam beradigan ta’lim amaliyotini chuqur anglash bilan etakchilik qilishlari mumkin.

Ijtimoiy-pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari:

1. Uzluksiz kasbiy rivojlanish: Ta’lim muassasasi rahbarlari ijtimoiy-pedagogik kompetensiyalarga e’tibor qaratadigan doimiy kasbiy rivojlanish imkoniyatlari bilan shug‘ullanishlari kerak. Bu ularning ijtimoiy muammolar, pedagogik yondashuvlar va etakchilik amaliyotlarini tushunishlarini kuchaytiradigan seminarlar, konferensiyalar va kurslarda qatnashishlarini o‘z ichiga olishi mumkin.

2. Mentorlik va murabbiylik: Tajribali ta’lim muassasasi rahbarlari bilan murabbiylik aloqalarini o‘rnatish ijtimoiy-pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirishda qimmatli yo‘l-yo‘riq va yordam berishi mumkin. Rahbarlar murabbiylik mashg‘ulotlari orqali fikr-mulohazalarini olishlari, o‘z amaliyotlari haqida fikr yuritishlari va muloqot, nizolarni hal qilish va inklyuziv etakchilik kabi sohalarida o‘z mahoratlarini oshirishlari mumkin.

3. Hamkorlikdagi ta’lim hamjamiyatlari: Ta’lim muassasalari rahbarlarining boshqa tashkilotlar bilan hamkorlik qilish imkoniyatlarini yaratish ijtimoiy-pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirish uchun g‘oyalar, ilg‘or tajribalar va innovatsion strategiyalar almashinuviga yordam beradi. Hamkorlik orqali liderlar turli nuqtai nazarlardan, muammolarni birgalikda hal qilishdan va o‘rganish tajribasidan bahramand bo‘lishlari mumkin.

4. Reflektiv amaliyot: Ta’lim muassasalari rahbarlarini reflektiv amaliyotga jalb qilish ularning ijtimoiy-pedagogik masalalarni chuqur anglashi va etakchi sifatida o‘zini-o‘zi anglashini oshirishi mumkin. Reflektor mashqlari orqali etakchilar o‘z xatti-harakatlari, e’tiqodlari va qadriyatlarini tanqidiy tahlil qilishlari, ijtimoiy-pedagogik kompetensiyalarining o‘sishi va takomillashuvi yo‘nalishlarini aniqlashlari mumkin.

5. Jamoatchilikni jalb qilish: Oilalar, jamoat tashkilotlari va mahalliy manfaatdor tomonlar bilan mustahkam hamkorlikni yo‘lga qo‘yish ta’lim muassasalari rahbarlariga o‘z ta’lim muassasasining ijtimoiy konteksti va o‘quvchilarining ehtiyojlari haqida qimmatli tushunchalar berishi mumkin. Jamiyatdagi ijtimoiy normalarga amal qilish orqali etakchilar madaniy kompetensiyani, hamdardlik va ijtimoiy-pedagogik muammolarni hal qilishda hamkorli yondashuvni rivojlantirishi mumkin.

Xulosa qilib aytadigan bo‘lsak, ta’lim muassasalari rahbarlarida ijtimoiy-pedagogik kompetensiyalarni shakllantirish inklyuziv, qo‘llab-quvvatlovchi va yuqori samarali ta’lim muhitini yaratish uchun muhim ahamiyatga ega. Rahbarlarda ijtimoiy-pedagogik kompetensiyalarni shakllantirish uzluksiz kasbiy rivojlanish, murabbiylik kabi faoliyatlarni amalga oshirish jarayonida amalga oshiriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yhati:

1. Qoraev, S. (2016). Specific features of interdisciplinary coherence and interoperability. “Education, Science and Innovation,” 2 (2), 45-50.
2. Қораев, С. (2016). Фанлараро узвийлик ва узаро алоқани таъминлашнинг ўзига хос хусусиятлари. “Таълим, фан ва инновация”, 2(2), 45- 50.